

Haladvány Kiadvány 2017.03.29

LOGARLÉCEK és lécek a LÓGER-ből

Hujter Mihály

hujter.misi@gmail.com

A LOGAR szavunkat Stoczek József (mai kiejtésben „stocek”, régies írásmódban „Sztoczek”, régies kiejtésben „stocsek”) műegyetemi professzor javasolta 1860-ban. Azonban 1900 körül ezt a szóhasználatot sokan elutasították, mint önkényes csonkítást, és visszatértek a „logarithmus” szóhoz.

Korábban

Dugonics András a SZÁMSZER,

Besztyenszky Béla a POLCJEGYSZÁM vagy ARÁNYSZÁM,

Nyiry István a VISZONYSZÁM,

Bolyai János a RANG-JEL,

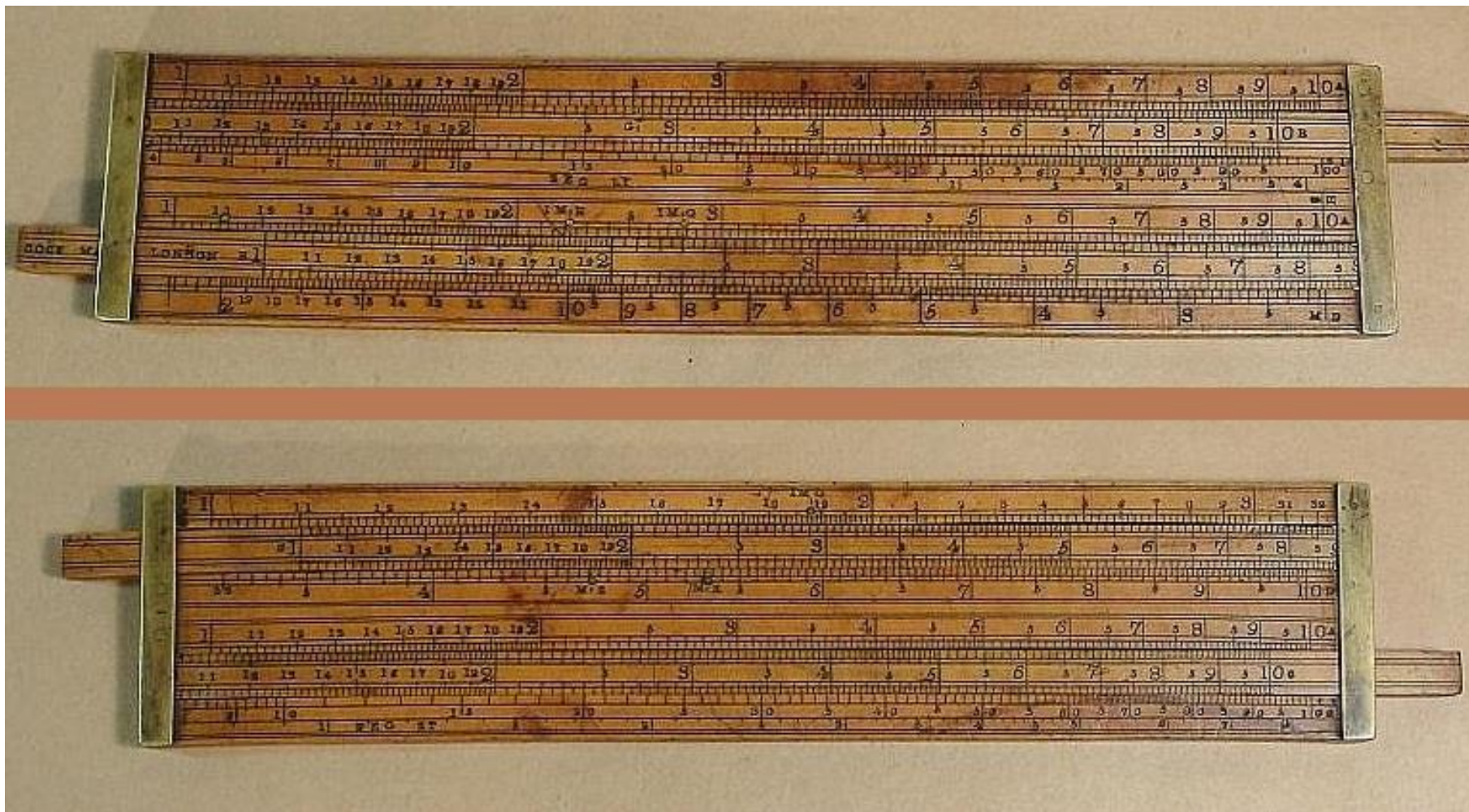
Toldy Ferenc a SZORSZÁM

magyarítást javasolták a mai *logaritmus*, azaz *hatványkitevő* értelemben.

A logarléc régi magyar neve SZÁMTOLÓKA volt, de ez nem vert gyökeret; helyette az utóbbi másfél évszázadban már a LOGARLÉCZ illetve LOGARLÉC elnevezés a legelterjedtebb. Használatban van még a régies/humoros/pajzán hangulatú LOGARLŐCS kifejezés is. A régi szavak egyik új szótára szerint a LŐCS eredetileg enyhén görbült szekéralkatrészt jelentett. A lőcslábú embernek kari-

kába görbült a lába. Ugyanakkor a lőcs szó második jelentése ez: „a számokat és logaritmusokat feltüntető keskeny tábla, közepén tologatható résszel, segítségével számos bonyolultabb mennyiségtani művelet könnyen és gyorsan elvégezhető". Ez tehát a logarléc.

Megemlítendő még, hogy Szlovéniában van egy LOGAR nevű szépséges völgy, mely a Wikipaedia révén körpanorámában megtekinthető. Ennek a szónak azonban semmi köze sincs a logaritmushoz, csak a LOG gyökhöz, mely (fa)tuskót jelent, és gyakori helynév Szlovéniában. A régi magyar nyelvben és létezett a LÓGER szó, mely takarmány és/vagy tűzifa tartására szolgáló, közös használatú, vélhetően tűzvédelmi céllal az épületektől távol eső helyen kijelölt raktártelepet jelentett. Ez lehetett az oka, hogy az idegen LÁGER szó helyett is néha LÓGER volt mondva.

150-200 éve körülbelül így néztek ki a logarlécek

A szerző a BME egyik, régebben az
oktatáshoz használt logarlécével

Köszönetnyilvánítások

Hálával tartozunk Bérczi Sz., Kovács L., László L., Simonovits A., Simonovits M., Szabó P. G., Szalkai I. tanár uraknak hasznos, a matematikai szóhasználatokkal kapcsolatos adataikért.

Hivatkozások

Sztoczek József: Schrön Ludwig hétjegyű közönséges logarai, Pest, 1860.

Kiss Gábor (szerk.): Régi szavak szótára, Tinta Könyvkiadó, 2012.

[https://en.wikipedia.org/wiki/Logar_Valley_\(Slovenia\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Logar_Valley_(Slovenia))